

Schaken op de basisschool

Werkboek 2, Les P2

Herhaling Werkboek 2 tot nu toe (les 1-4)

Extra spullen

-

Voor de trainer

Deze les herhaalt de onderwerpen pat en remise en ruilen/slim slaan. In relatie tot pat voegen we een nieuw element toe: voorkom pat als je gewonnen staat. Opdracht 3 biedt daartoe een oefening. Sla deze opdracht dus niet over.

Verder behandelen we in deze les geen nieuw onderwerp. Je zou de rest van de les dus kunnen overslaan. Maar extra oefenen kan geen kwaad, voordat we in Les 5 een nieuw onderwerp behandelen.

Aan deze les kun je 2-3 trainingen besteden. Hieronder staat een programma voor 3 trainingen. Hoeveel extra trainingen je inlast, hangt natuurlijk af van de vorderingen van de kinderen. Als je de les overslaat, laat de kinderen dan wel oefenen met de opgaven in het werkboek die horen bij deze les.

Hebben kinderen nog niet alle, bij de lessen 1-4 horende, opgaven in het werkboek af, laat ze dan een deel van deze les extra oefenen in het werkboek. Maar zorg ook dat er tijd overblijft voor spelletjes. De andere kinderen kunnen de hele les spelletjes spelen.

Gebruik de les ook om opgaven uit het werkboek na te kijken en feedback te geven.

Extra training 1 – pat

0-10 Opening en herhaling vorige lessen

Herhaal de vorige lessen in de vorm van opdracht 1 van Les P2 uit het werkboek. Vraag een kind om een tekst voor te lezen. Daarna moeten de andere kinderen bedenken wat het is. Laat de kinderen onderling discussiëren totdat ze het goede antwoord hebben gevonden. Geef daarna de beurt aan een ander kind.

Je kunt als extra element de kinderen vragen om een bij de tekst passende stelling op het demobord te zetten. *In alle gevallen zijn 3 stukken voldoende. Laat ze geen complete schaakstelling opzetten, dat leidt vaak nergens toe.*

10-30 Werkboek

Les P2, opdrachten 2 en 3.

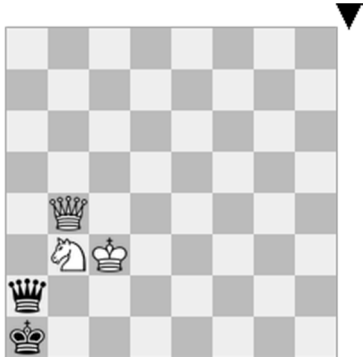
Deze opdrachten herhalen het onderwerp pat.

- Opdracht 2 toets of ze de regels van pat en mat nog weten, in het bijzonder het verschil tussen beide begrippen.
- Opdracht 3 voegt een nieuw element aan pat toe, dat we in lessen 1 en 2 niet hebben geoefend. **Je staat gewonnen, maar je moet oppassen voor pat.** Hoe sla je het zwarte stuk, zodat het geen pat wordt? Deze opdracht sluit sterk aan bij hoe pat in een echt partij een rol speelt. De tegenstander staat verloren, maar probeert nog een laatste truck. Heb je door dat de tegenstander op pat speelt en ben je alert genoeg om pat te

voorkomen?

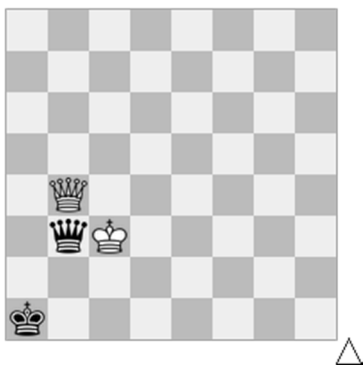
Instructie opdracht 3

Als je veel stukken achter staat, kun je proberen om jezelf pat te laten zetten. Zorg dan dat je stukken niet meer kunnen zetten of laat ze slaan.

Zwart aan zet

V: Zwart staat schaak. Hij staat een Paard achter en hij is bang dat hij snel mat gaat. Zwart verzint daarom een truc. Hij slaat met zijn Dame het witte Paard.

Wit aan zet

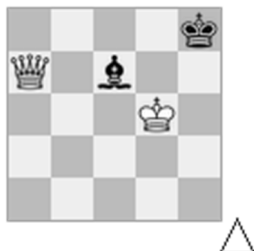
V: Wat speel jij met wit?

A: Na slaan met de Dame is het pat. *Check de 3 vragen.*

Heel veel kinderen zullen erin trappen. Je maakt dan alsnog remise.

Met de Koning slaan is veel beter. Na Kxb3 kan zwart nog Kb1 spelen. Door de witte Koning kijkt de Dame niet meer naar b1; zwart heeft nog een vluchtveld.

Behandel ook het voorbeeld bij opdracht 3 uit het werkboek.

Wit aan zet

V: Hoe sla jij met wit de zwarte Loper?

A: Met de Koning. Na slaan met de witte Dame is het pat en dus remise. Zonde, want je staat 9 punten voor.

30-55 Spel

Speel enkele van onderstaande spelletjes. Kies zelf wat jij de meest nuttige oefening vindt.

- **Spel 8. Mat en pat: uitspeelstellingen**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-8-mat-en-pat-uitspeelstellingen/>
- **Spel 32. King off the hill**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-032-king-of-the-hill/>
- **Spel 36: Schots schaak (1-2-3 schaak)**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-036-schots-schaak-123-schaak/>

Kijk voor de spelregels op <http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/>

55-60 Opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Speel een echte schaakpartij.
- Speel de schaakspelletjes die we in het werkboek bij Les P2 staan.

Benadruk dat ze volgende week het werkboek weer moeten meenemen.

Extra training 2 – ruilen - slim slaan

0-3 Opening

3-20 Werkboek

Les P2, opdrachten 4 en 5.

Deze opdrachten herhalen het onderwerp ruilen – slim slaan.

Maak opdracht 4 gezamenlijk met de stelling op het demobord.

Is er tijd over: laat de kinderen opgaven maken van lessen P1 en 1-4 die ze nog af hebben.

20-55 Spel

Speel enkele van onderstaande spelletjes. Kies zelf wat jij de meest nuttige oefening vindt.

- **Spel 37. Bedenk zelf een stelling met mat of pat**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-037-bedenk-zelf-een-stelling-kaartspel-voor-werkboek-1/>
- **Spel 45: Strategoschaak**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-045-strategoschaak/>
- **Spel 57: Goede ruil wint**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-057-voordelige-ruil-wint/>

Kijk voor de spelregels op <http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/>

55-60 Opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Speel een echte schaakpartij.
- Speel de schaakspelletjes die we in het werkboek bij Les P2 staan.

Benadruk dat ze volgende week het werkboek weer moeten meenemen.

Extra training 3 – verdedigen tegen schaak

0-3 Opening

3-15 Werkboek

Les P2, opdracht 6.

Opdracht 6 herhaalt het onderwerp verdedigen tegen schaak. Benadruk nog een keer de juiste volgorde waarop je moet kijken naar de 3 manieren van verdedigen tegen schaak:

1. slaan
2. tussenplaatsen
3. weggaan

Vraag ook voortdurend naar deze volgorde als je feedback geeft op de opgaven.

Is er tijd over: laat de kinderen opgaven maken van lessen P1 en 1-4 die ze nog niet af hebben.

15-55 Spel

Speel enkele van onderstaande spelletjes. Kies zelf wat jij de meest nuttige oefening vindt.

- **Spel 24 Veilig inplaatsen**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-024-veilig-inplaatsen/>
- **Spel 25: Racende Koningen**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-025-racende-koningen/>
- **Spel 32. King off the hill**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-032-king-of-the-hill/>
- **Spel 36: Schots schaak (1-2-3 schaak)**
<http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/spel-036-schots-schaak-123-schaak/>

Kijk voor de spelregels op <http://schakenopdebasisschool.nl/schaakspelletjes/>

55-60 Opdrachten voor thuis en afsluiten

Gezamenlijk opruimen

Oefeningen voor thuis (optioneel):

- Maak in het werkboek alle opdrachten tot en met Les P2 af.
- Speel een echte schaakpartij.
- Speel de schaakspelletjes die we in het werkboek bij Les P2 staan.

Benadruk dat ze volgende week het werkboek weer moeten meenemen.

Toelichting opdrachten werkboek

Opdracht 1

5 beschrijvingen van schaakbegrippen uit lessen 1-4.

Vraag een kind om een tekst voor te lezen. Daarna moeten de andere kinderen bedenken wat het is. Laat de kinderen onderling discussiëren totdat ze het goede antwoord hebben gevonden. Geef daarna de beurt aan een ander kind.

Je kunt als extra element de kinderen vragen om een bij de tekst passende stelling op het demobord te zetten. *In alle gevallen zijn 3 stukken voldoende. Laat ze geen complete schaakstelling opzetten, dat leidt vaak nergens toe.*

Opdracht 2

Deze opdracht toetst of ze de regels van pat en mat nog weten, in het bijzonder het verschil tussen beide begrippen. De kinderen moeten de stukken die onder het diagram staan op de plek van het vraagteken zetten en daarna beoordelen wat het resultaat is: schaak, pat of mat.

Vraag naar de bekende checklijstjes. Hoe kun je checken dat het mat is? En wanneer is het pat? Hanteer ook consequent de bekende volgorde.

Opdracht 3

Met deze opdracht voegen we een nieuw element aan pat toe, dat we in lessen 1 en 2 niet hebben geoefend. **Je staat gewonnen, maar je moet oppassen voor pat.** Hoe sla je het zwarte stuk, zodat het geen pat wordt? Deze opdracht sluit sterk aan bij hoe pat in een echt partij een rol speelt. De tegenstander staat verloren, maar probeert nog een laatste truck. Heb je door dat de tegenstander op pat speelt en ben je alert genoeg om pat te voorkomen?

Opdracht 4

Weet jij nog wat de bekende ruilbegrippen uit Lessen 3 en 4 precies betekenen? Waarin verschillen ze van elkaar?

Opdracht 5

Met uitzondering van opgave 1, kan de speler die aan zet is steeds op meerdere manieren iets slaan. Zie jij de slimste manier? Hoe win je de meeste punten?

Opdracht 6

Deze opdracht herhaalt het onderwerp verdedigen tegen schaak. Benadruk nog een keer de juiste volgorde waarop je moet kijken naar de 3 manieren van verdedigen tegen schaak: 1. slaan, 2. tussenplaatsen en 3. weggaan. Laat ze dit lijstje zelf opschrijven naast opdracht 6. Vraag ook voortdurend naar deze volgorde als je feedback geeft op de opgaven.